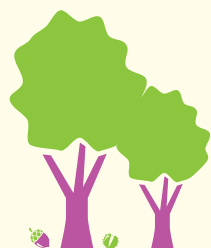

Naturpolitikken

Sønderborg

Forord

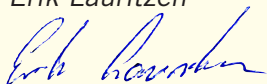
Med denne naturpolitik ønsker Sønderborg Kommune at sætte scenen for en måde at bruge naturen på, der samtidig sikrer, at vilde dyr og planter får bedre vilkår og mulighed for at brede sig.

Et godt udgangspunkt for dette er at betragte naturen som en vært. Hermed bliver vi mennesker gæster i naturen, hvor vi skal opholde os med respekt for og anerkendelse af værtens behov. Værten - naturen - kan anviser steder, hvor vi kan udfolde vores behov for at gå tur med hunden eller udfolde os på mountainbike, hvis vi samtidig respekterer, at der også er behov for mere stille områder, hvor dyr og planter ikke bliver forstyrret.

Afhængig af vores natursyn vil der være mange meninger om, hvad natur er og hvordan vi skal behandle den. Sønderborg Kommune ønsker at sætte naturen i centrum. Der skal være plads og rum til alle – de rigtige steder. Vi vil bruge naturens rum og muligheder med omtanke.

Naturpolitikken danner grundlag for formulering af mål, konkrete indsatser og handlingsplaner. Naturpolitikken skal tænkes ind alle steder, der berører vores natur. Den er kommunens strategi og prioriteringsgrundlag for naturforvaltningen.

Erik Lauritzen

Borgmester

"Når jeg møder turister, synes de, der er så pragtfuldt her i Sønderborg, fordi der er en anden farve – det har noget med luften, vandet og solen at gøre. Ligesom et nyt maleri hver dag"

Karin Jensen i Sønderskoven

"Vi skal handle på den bæredygtige måde"

Hans Robert Westborg
på Sønderborg Badestrand

"Sønderborg er jo smukt beliggende. Der er meget natur og meget vand. Det kunne være dejligt at være pensionist her i Sønderborg Kommune"

Bruce Martin i Gråsten skovene

Baggrund

Vision

Sønderborg Kommune vil have bedre og mere natur, der hænger sammen til gavn for mangfoldigheden af dyr og planter.

Naturgenopretning sker til gavn for naturen og til glæde for naturturismen, friluftslivet og borgernes sundhed.

Vi vil sikre fremtidige generationer en varieret natur.
Kommuneplan 2013-25

I Sønderborg Kommune er der rige muligheder for at nyde og bruge naturen. Presset på den danske natur er stort, hvad enten vi ønsker at udnytte, bruge eller nyde den. Det skaber behov for at beskytte vores natur, for at sikre, at vores efterkommere også får gavn af en mangfoldig natur.

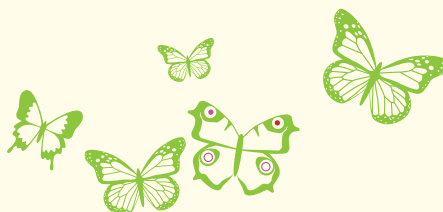

Sønderborg Kommune skal sikre naturen bedst muligt i overensstemmelse med de danske love, de statslige natur- og vandplaner, EU's direktiver og de internationale aftaler. Det betyder blandt andet, at vi værner om de gode levesteder for dyr og planter. I Kommuneplan 2013 – 2025 tog Sønderborg Kommune det første skridt til en naturpolitik ved at formulere en vision for naturen i kommunen.

Sønderborg Kommune ønsker, at naturpolitikken danner grundlaget for at bevare, forbedre og genskabe naturen og for at skabe bedre sammenhæng mellem en opsplittet natur til gavn for den biologiske mangfoldighed.

For borgeren skal naturpolitikken sikre, at kommunen prioriterer indsatsen til fordel for naturen, så fremtidens borgere har muligheder for oplevelser i en natur med større kvalitet.

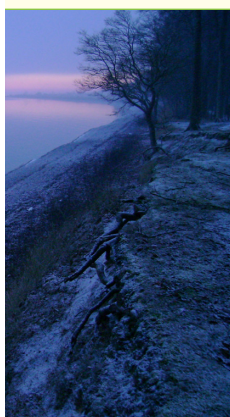
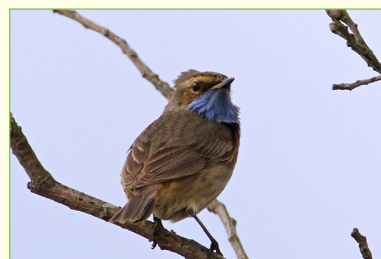
Sønderborg Kommune vil tage ansvar for at samordne naturindsatsen. Arbejdet sker i en god dialog og i et styrket samarbejde med borgere, landsbylaug, erhverv og interesseorganisationer. Sønderborg Kommune vil i forvaltningen af naturen gerne tænke i helheder og se muligheder i de nye udfordringer, der vil komme.

Naturpolitikken

I Sønderborg Kommune skal der være tryghed for, at naturen har det godt. Det gør vi ved at sikre eksisterende natur og arbejde for at skabe bedre og mere sammenhængende natur til gavn for de dyr og planter, der hører hjemme i dansk natur.

Sønderborg Kommune bevarer, plejer og genskaber naturværdier og områder til fordel for et rigt dyre- og planteliv. Borgere og besøgende skal have mulighed for at opleve og bruge en varieret natur.

Naturpolitikens formål

Formålet med naturpolitikken er at omsætte Sønderborg Kommunes vision for naturen til handlinger og koordinere aktiviteter for at sikre en helhedsorienteret naturindsats i kommunen.

Nøgleord for naturpolitikken:

Tryghed

Alle skal have tryghed for, at Sønderborg Kommune prioriterer indsatsen for naturen.

Bevare

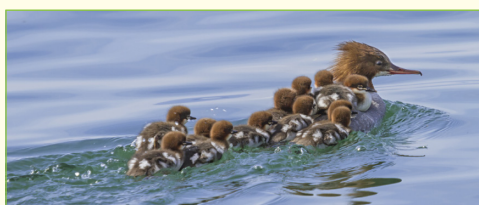
Sønderborg Kommune bevarer den eksisterende natur. Kommunen arbejder med naturen ud fra princippet om at sikre det med størst værdi først. (Se Brandmandens lov).

Forbedre

Sønderborg Kommune skaber bedre natur gennem naturpleje og restaurering af eksisterende naturområder.

Sammenhæng

Sønderborg Kommune skaber bedre sammenhæng til gavn for spredningen af vilde dyr og planter. Mange naturarealer er i dag små og ligger langt fra hinanden. De store afstande mellem naturområderne gør bestandene af vilde dyr og planter sårbare overfor forstyrrelser og forhindrer spredningen af dyr og planter mellem arealerne.

"Det er den enkelte, der har ansvaret for at bevare naturen"

Svend Iversen i Skovmose

Genskabe

Sønderborg Kommune arbejder for, at genskabe natur, hvor der er størst potentiale for en rig natur.

Oplevelser

En forskelligartet og rig natur af høj kvalitet (se Naturkvalitet) giver større muligheder for mangfoldige oplevelser. Sønderborg Kommune gør naturen synlig og tilgængelig for borgere og besøgende i respekt for naturen.

Ansvar

Sønderborg Kommune tager ansvar for at skabe gode betingelser for den biologiske mangfoldighed. Sønderborg Kommune har som myndighed ansvar for bestemmelser på naturområdet, hvis samlede formål er at bevare og forbedre naturen. Indsatsen for naturen i Sønderborg Kommune er ikke kun et kommunalt ansvar, men også et ansvar for interesseorganisationer, erhverv og den enkelte borger.

Samarbejde

Sønderborg Kommune vil sammen med borgere, virksomheder, stat, fonde, organisationer og andre løfte opgaverne på naturområdet, så naturpolitikken kan blive til virkelighed.

"Man skal få den enkelte til at forstå, hvor meget det betyder, at man tager vare om det her. Start ved dig selv!"

Hans Robert Westborg
på Sønderborg Badestrand

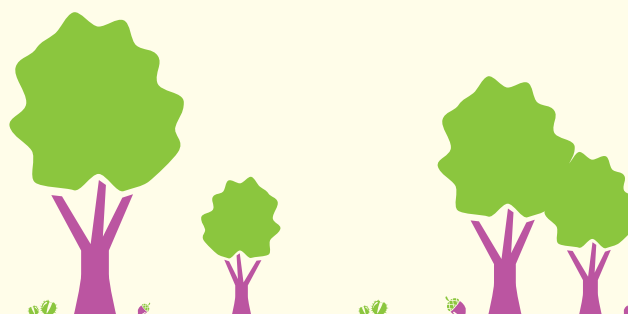
Brandmandens lov

At bruge Brandmandens lov i naturforvaltningen understreger erkendelsen af, at resultatet bliver bedre, når man bevarer eksisterende natur med høj naturværdi i forhold til at skabe nye naturområder, hvor værdien først indfinder sig om mange år.

Brandmanden starter med at sprøjte vand dér, hvor det ikke brænder, så han bevarer det, der endnu er uskadt. Derefter tager han fat på selve branden for at minimere skaderne. Og først når branden er slukket, kan man tage fat på at genopbygge og forny.

Når det drejer sig om naturforvaltning, vil den prioritering, der giver mest natur og biodiversitet for indsatsen, være:

- at bevare den endnu uskadte og værdifulde natur. Det er i de allerede eksisterende naturområder, at hovedparten af plante- og dyrearterne findes.
- at reducere de negative påvirkninger og beskytte mod skadelige indgreb. Det kan være invasive arter, tilgroning, dræning og tilførsel af næringsstoffer.
- at genoprette og udvide delvist ødelagte områder.
- at etablere ny natur. Først når tilstanden i den bestående natur er gunstig, kan det give mening at etablere ny natur. Ny natur kan også binde allerede eksisterende natur sammen og dermed hjælpe den eksisterende natur.

Natursyn

"God natur er, når jeg kan bruge den. Det hænger sammen med, om der ligger et eller andet funktionelt i den. Eller noget æstetisk"
Ole Stavn

Vi har alle vores eget individuelle syn på naturen. Selve ordet 'natur' har flere betydninger og tillægges forskellig værdi alt efter, hvem man spørger.

Natursynet hænger sammen med de værdier og normer, der er en del af vores kulturarv, og de er ofte mere eller mindre ubevidste. Det moderne menneske har derfor ikke blot ét bestemt natursyn.

Nogle vil mene, at naturen kun har værdi, når vi kan bruge den til noget, der gavner os mennesker. Andre vil mene, at naturen har en værdi i sig selv. Der er derfor mange forskellige meninger om, hvordan vi skal bruge, behandle og udnytte naturen.

"Der skal lidt skov og natur til, før man synes, der er flot og tænker, at her vil jeg gerne være"
Bjarne Schmidt

De organismer, der er mest trængte, er også dem der er mest sårbare overfor ændringer i levesteder. Mennesket derimod kan bedre tilpasse sig. Vi er i stand til at tilpasse omgivelserne til vores behov.

Behov, holdninger og værdier flytter sig med samfundets udvikling. Skift i holdninger og værdier er en konstant udfordring og trussel for naturen.

Det bedste afsæt for en langsigtet forvaltning af naturen er at tage afsæt i naturens egne behov.

Natur

Naturpolitikken for Sønderborg Kommune anvender begrebet natur som det fysiske landskab med dyr og planter.

Naturen er det afgørende livsgrundlag for mennesker. Mennesket kan opfattes som en del af naturen. Vi er også den dominerende livsform på jorden. Mange af de faktorer, som i dag begrænser levestedernes egnethed for dyr og planter, er menneskeskabte. Derfor måles naturens kvalitet blandt andet ud fra, hvor meget mennesker "forstyrrer" naturen.

I Danmark har vi ikke længere uberørt natur. Det giver dog stadig mening at bruge den uberørte, den oprindelige og den vilde natur som udtryk for den højeste naturkvalitet. Naturens kvalitet kan beskrives og vurderes ud fra fire forskellige parametre. Det er vildhed, oprindelighed, ægthed og kontinuitet (se Naturkvalitet).

Natur kan opdeles i oprindelig natur, som er uforstyrret af mennesket og sekundær natur (kultur-natur), som er afhængig af en fortsat og ensartet menneskelig arealdrift. Endelig er der de dyrkede arealer, hvor vilde dyr og planter kontinuerligt indfinder sig, hvor betingelserne gør det muligt.

Levende organismer indtager de levesteder, hvor de er bedst egnede til at leve, og hvor de har en konkurrencefordel.

Naturen er i konstant forandring. Nogle dele af naturen ændres hurtigt og andre ændres langsomt. Arealer med organismer, som kan leve side om side i et fællesskab, kaldes for biotoper. Biotoper kan defineres ud fra de planter, som er typiske for naturtypen.

"Mange biller og larver har jo ikke en chance for at overleve, hvis man bare fjerner alt der er råddent og ikke ser ordentligt ud"

Bjarne Schmidt

Naturkvalitet

Naturens kvalitet kan beskrives og vurderes ud fra fire forskellige parametre: Vildhed, oprindelighed, ægthed og kontinuitet:

Vildhed

Vildhed er den frie udfoldelse af de naturlige processer uden menneskelige påvirkninger. For landskabet betyder det fri dynamik for blandt andet vand og vind. I det moderne landskab er denne dynamik reduceret for at kunne udnytte jordressourcen mere kontrolleret med sigte på større udbytte. Naturpleje kan tilføre landskabet noget af den forsvundne vildhed gennem en forstyrrelse, der efterligner de naturlige processer. Vildheden giver også mulighed for, at arter indvandrer og uddør lokalt uden menneskelig regulering.

Eksempel: Strandenge, som bliver oversvømmet med havvand domineres af lave urter, der tåler saltpåvirkning. Ved inddæmning reduceres saltpåvirkningen og arealerne udvikler sig på langt sigt til skov. Naturpleje med græsning og vinteroversvømmelser kan fastholde arealet som strandeng ved at efterligne de naturlige processer.

Oprindelighed

Oprindelighed er et mål for, om arterne er indvandret af sig selv uden menneskelig påvirkning. Disse arter kaldes naturligt hjemmehørende. Landskaber kan også være oprindelige og uforstyrrede. Enkelte dele af landskabet henligger stadig, som istiden skabte det. Kyststrækninger uden kystsikring og anden menneskelig forstyrrelse er et andet eksempel på oprindelig natur. Derudover er der stadig oprindelige stenrev og højmoser, som opstod før mennesket kom til Danmark.

Eksempel: Det er vanskeligt at genskabe oprindelighed. I det omfang det er muligt at genskabe naturlige processer, vil graden af oprindelighed stige over tid. Det er også muligt at restaurere landskaber i større eller mindre grad. Arealer som ved naturens kræfter får åbne flader, kan være oprindelige fra starten. Det kan være skred ved kystskrænter. Ved råstofgrave kan arealer efterlades til natur som åbne flader med fri og naturlig indvandring. Det kan udgøre en efterligning af de naturlige processer.

Forsættes...

Autenticitet

Autenticitet er et mål for, hvor ægte naturen er. Selvsået er således mere ægte end udsået. Menneskeskabte landskaber kan således godt have et autentisk dyre- og planteliv. Ved at fjerne menneskeskabte forhindringer for naturen øges autenticiteten, da de naturlige processer styrkes. Når et areal påvirkes med for eksempel sprøjtemidler, mindskes arealets ægthed, da det ikke er en naturlig proces.

Eksempel: Naturkvaliteten for arealer med frilagt jord kan øges ved at lade arter indvandre af sig selv i stedet for at udså en frøblanding. Ligeledes kan et vandløb få højere naturkvalitet, hvis det selv finder sit leje gennem terrænet.

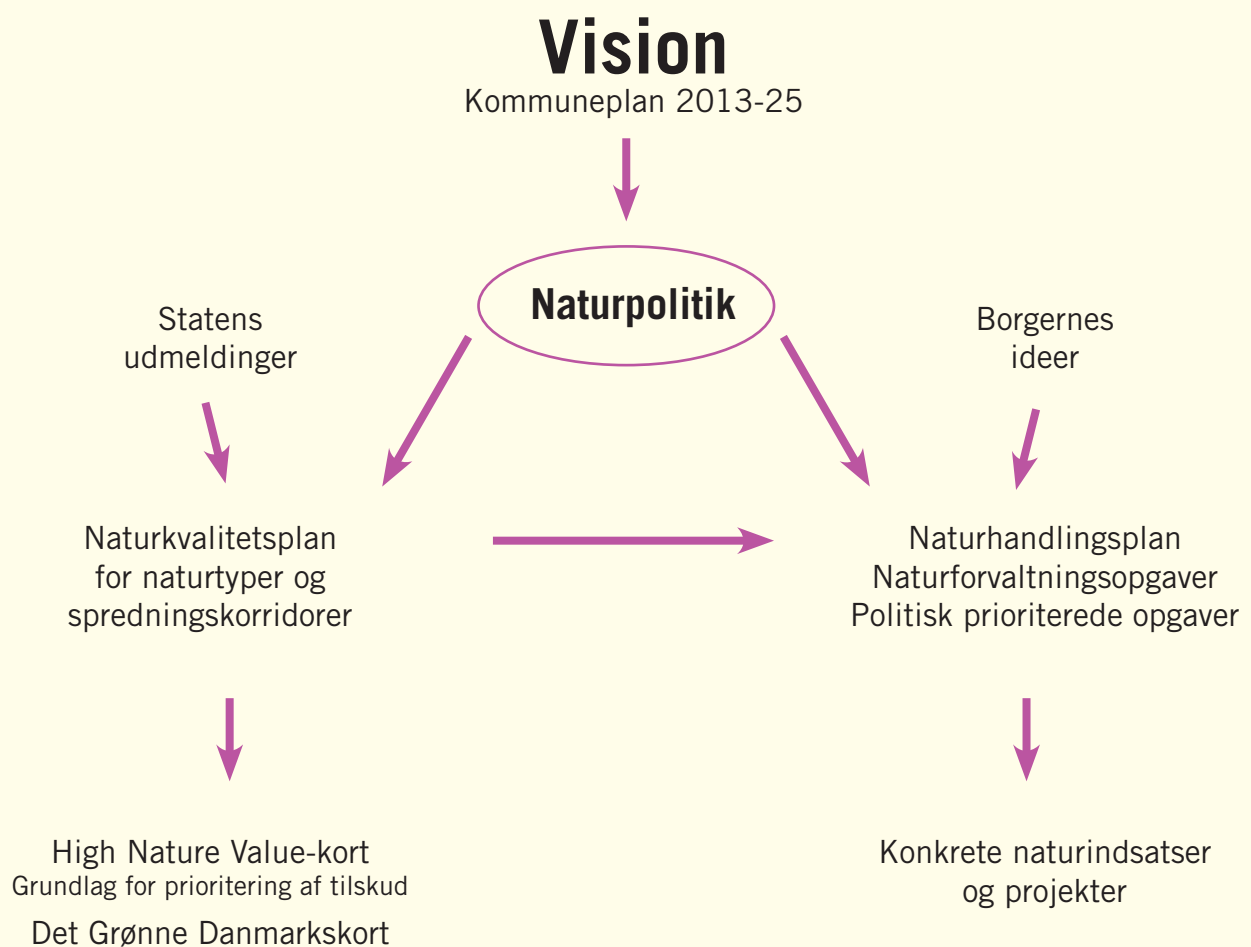
Kontinuitet

Kontinuitet er et mål for både tiden, det tager for et naturligt system at komme i 'balance', og sammenhængen i naturarealer. Naturkvaliteten stiger, jo længere tid et areal har været uberørt eller haft en vedvarende drift. Tiden er en afgørende faktor for, at arter kan indvandre til lokaliteten af sig selv. Det kan tage lige fra 30 til 1000 år at opnå en "balance", hvor de enkelte levesteder er indtaget af arter, der er bedst egnede. For at arterne kan indfinde sig gennem naturlig spredning, skal der være tilstrækkelig kontinuitet i naturens udbredelse. Naturen skal hænge sammen. Nogle arter spredes blot få meter af gangen og kræver fysisk sammenhængende naturarealer. Andre mere mobile arter spredes over længere afstande og kan derfor indvandre til mere isolerede naturarealer – til 'øer' i landskabet.

Eksempel: Da udviklingstiden er af stor betydning for arealernes indhold af arter, vil opretholdelse af driften på eksempelvis gamle overdrev og enge have stor betydning. Derudover vil en fortsat udbygning og bevarelse af biologiske spredningsveje – korridorer – øge hastigheden for, hvor hurtigt et areal bliver koloniseret af de naturligt hjemmehørende arter. Mennesket skaber en lang række barrierer for spredningen af dyr og planter.

Det skal naturpolitikken føre til!

Sønderborg

Sønderborg Kommune

Land og Natur

Rådhusvej 10

6400 Sønderborg

www.sonderborgkommune.dk

*Citaterne er fra interviews
med borgere mødt i naturen*